

Briselē, 18.12.2015.
COM(2015) 906 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Trešais ziņojums par Kosovas* progresu vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteikto prasību izpildē

{SWD(2015) 706 final}

1. IEVADS

Eiropas Komisija 2012. gada 19. janvārī sāka dialogu ar Kosovu par vīzu režīma liberalizāciju*. Tā 2012. gada 14. jūnijā iesniedza Kosovas valdībai vīzu režīma liberalizācijas ceļvedi. Šajā dokumentā tika paredzēti visi tiesību akti un citi pasākumi, kas Kosovai jāpieņem, lai sekmētu vīzu režīma liberalizāciju.

Komisija ir pieņēmusi divus ziņojumus par Kosovas progresu saistībā ar vīzu dialogu, pirmo — 2013. gada 8. februārī¹, bet otro — 2014. gada 24. jūlijā². Minētajos ziņojumos tika ietverts Kosovas panāktā progresa novērtējums, ieteikumi Kosovas iestādēm un statistikas dati par bezvīzu režīma paredzamo ietekmi uz migrāciju un drošību.

Šis ir trešais ziņojums, kurā izklāstīts Komisijas novērtējums par Kosovas panākto progresu vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteikto prasību izpildē. Tajā apkopotas vissvarīgākās norises, kas saistītas ar tiesību aktu īstenošanu, kā arī formulēti ieteikumi jomās, kurās jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību vīzu ceļvedī noteiktajām prasībām. Ziņojumam pievienots Komisijas dienestu darba dokuments (KDDD)³, kurā izklāstīta vīzu režīma liberalizācijas paredzamā ietekme uz drošību un migrāciju.

Šā ziņojuma un pievienotā dokumenta pamatā ir ziņojumi, kurus iesniegusi Kosovas valdība, ziņojumi, kurus sagatavojuši ES dalībvalstu eksperti, kas piedalījās novērtēšanas apmeklējumā 2015. gada jūlijā, informācija, kura saņemta no ES Biroja Kosovā, *EULEX* un ES aģentūrām, kā arī statistikas dati, kurus apkopojis *Eurostat* un iesniegušas dalībvalstis.

Dialogs par vīzu režīma liberalizāciju notiek, neskarot ES dalībvalstu nostāju par statusu.

2. ATPAKAĻUZŅEMŠANAS UN REINTEGRĀCIJAS PRASĪBAS

2.1. Atpakaļuzņemšana

Kosova ir izpildījusi **visas septiņas prasības** atpakaļuzņemšanas jomā.

Kosovā ir ieviests tiesiskais regulējums atpakaļuzņemšanai. Tā ir noslēgusi atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar 17 ES dalībvalstīm, 3 Šengenas asociētajām valstīm un 2 Rietumbalkānu valstīm⁴. Tā 2015. gada 15. decembrī parakstīja atpakaļuzņemšanas nolīgumu ar Turciju un uzsāka sarunas ar citām valstīm.

Kosovas pilsoņu atpakaļuzņemšana, tostarp neaizsargāto personu atpakaļuzņemšana, notiek raiti⁵. Kosova ir uzlabojusi pieprasījumu apstrādi; neizskatīto lietu skaits vairs nerada bažas. Nav datu par trešo valstu valstspiederīgo un bezvalstnieku atpakaļuzņemšanu.

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

¹ COM(2013) 66 *final*.

² COM(2014) 488.

³ SWD(2015) 706.

⁴ Albānija, Austrija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Lihtenšteina, Malta, Melnkalne, Norvēģija, Slovēnija, Somija, Šveice, Ungārija, Vācija, Zviedrija, kā arī vienots nolīgums, kas aptver Beļģiju, Luksemburgu un Nīderlandi.

⁵ Ārkārtējās migrācijas krīzes laikā no Kosovas laikposmā no 2014. gada septembra līdz 2015. gada aprīlim 87 495 Kosovas pilsoņi ir meklējuši patvērumu ES dalībvalstīs un Šengenas asociētajās valstīs. Kosova 2015. gada pirmajos desmit mēnešos ir atpakaļuzņēmusi 9182 savus pilsoņus.

2.2. Reintegrācija

Kosova ir izpildījusi **divas no trīs prasībām** reintegrācijas jomā.

No Kosovas budžeta 2015. gadā Reintegrācijas fondam tika piešķirti EUR 3,2 miljoni, tostarp EUR 1 miljons mājokļu būvniecībai tām personām, kas atgriežas. Divdesmit procenti no šīs summas tika iztērēti minētā gada pirmajā pusē. Tagad ir ieviesta lietu pārvaldības sistēma, kura atvieglo personām, kuras atgriežas, pieeju reintegrācijas pakalpojumiem. Tiesību noteikšanas termiņš paliek 2010. gada jūlijs, bet tie, kas pametuši Kosovu pēc šā termiņa, atgriežoties arī var izmantot virkni dažādu neatliekamās palīdzības pakalpojumu, piemēram, transportu, patvērumu un medicīnisko palīdzību. Neaizsargātās personas var saņemt visus minētā fonda finansētos pakalpojumus neatkarīgi no dienas, kurā tās izceļojušas no Kosovas.

2015. gada pirmajā pusē 1542 personas no 2744 personām, kuras atgriezušās un kuras reģistrētas lietu pārvaldības sistēmā (56 %), pēc atgriešanās Kosovā ir saņēmušas tūlītēju palīdzību, piemēram, transporta, patvēruma, pārtikas un medicīnisko palīdzību; 256 personas no tām, kuras reģistrētas sistēmā (9 %), ir saņēmušas ilgtspējīgas reintegrācijas pakalpojumus, piemēram, darba meklētāju pabalstu un atbalstu uzņēmējdarbības plānu izstrādē. Būtu jāturpina attīstīt apmācību programmas kvalificētām personām, kuras atgriežas, un bērnu reintegrācija skolu sistēmā, jo īpaši izmantojot valodu apmācību.

1. ieteikums

- Lai pilnībā izpildītu prasības reintegrācijas jomā, būtu pilnībā jāizmaksā Reintegrācijas fonda līdzekļi, pievēršoties palīdzības piedāvāšanai nodarbinātības jomā, mazo uzņēmumu izveidē, profesionālajā apmācībā un valodu apmācībā bērniem.

3. TEMATISKĀ DAĻA NR. 1: DOKUMENTU DROŠĪBA

Kosova ir izpildījusi **astoņas no deviņām prasībām** dokumentu drošības jomā.

Personu ceļošanas dokumentu, personu apliecību un pamatdokumentu aizsardzības elementi ir apmierinoši. Šie dokumenti atbilst Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas un ES dokumentu drošības standartiem.

Kosovas civilstāvokļa aktu reģistrācijas sistēma (CARS) ir būtiski uzlabota. Patlaban notiekošā darba mērķis ir izveidot vienotu centrālo datubāzi, kurā apvienoti dati no esošajām datubāzēm, vienlaikus pārbaudot pamatdatu integritāti un kvalitāti. Pēc atbilstošas apmācības CARS jaunās versijas darbība tika uzsākta 2015. gada jūlijā; tā paredz pamatīgu pārbaudi katru reizi, kad tiek izsniegta jauna civilstāvokļa apliecība.

Kad tiek pieprasīts civilstāvokļa dokuments, pilsoņiem tiek piešķirts unikāls personas identifikācijas numurs, kas saistīts ar to biometriskajiem datiem. Šī metode ir ļāvusi Civilstāvokļa aktu reģistrācijas aģentūrai pārbaudīt personas datus 1 602 453 iedzīvotājiem jeb 86 % iedzīvotāju.

Civilstāvokļa aktu reģistrācijas aģentūra 2014. gadā noslēdza saprašanās memorandu ar Kosovas Prokuru padomi, Kosovas Tiesnešu padomi, Kosovas policiju, finanšu ziņu vākšanas vienību, Nodokļu pārvaldi un Kosovas muižu, lai nodrošinātu to attiecīgo datubāzu sadarbību. Vairums no minētajām datubāzēm tagad ir savstarpēji savienotas.

Vārdu un uzvārdu maiņu regulē sekundārais tiesību akts, kas pieņemts 2015. gada maijā un kurā grozījumi izdarīti 2015. gada novembrī. Attiecībā uz pieprasījumiem piemēro sodāmības pārbaudi un noskaidro, ka uz pieteikuma iesniedzēju neattiecas kriminālvajāšana; pieteikumi jāapstiprina policijai un tiesu iestādēm un tos var iesniegt tikai vienu reizi piecos gados.

Grozījumi, kas izdarīti 2015. gada novembrī, paredz, ka vārda maiņas pieteikumus pārbauda Civiltāvvokļa aktu reģistrācijas aģentūras īpaša komiteja, pamatojoties uz izrakstiem no CARS. Nākotnē paredzēts, ka šī komiteja informēs pašvaldības par to, vai apstiprināt pieteikumus. Šo grozīto tiesību akta daļu tagad vajadzētu pilnībā īstenot.

2. ieteikums

- Lai pilnībā izpildītu prasības dokumentu drošības jomā, Kosovai vajadzētu apliecināt, ka tā ir īstenojusi grozīto sekundāro tiesību aktu par vārda maiņu.

4. TEMATISKĀ DAĻA NR. 2.: ROBEŽAS/ROBEŽLĪNIJAS UN MIGRĀCIJAS PĀRVALDĪBA

4.1. Robežas/robežlīnijas pārvaldība

Kosova ir izpildījusi **četrpadsmit no piecpadsmit prasībām** robežas/robežlīnijas pārvaldības jomā, ietverot pārvaldītāju atbildību.

Kosovas tiesību akti lielā mērā atbilst Šengenas *acquis*, un pārbaudes tiek veiktas atbilstoši ES standartiem. Robežas/robežlīnijas šķērsošanas punkti ir pietiekami iekārtoti, lai veiktu pārbaudi pirmajā un otrajā līnijā, izņemot Merdare/*Merdarë*, kur pašlaik tiek veidots vienots integrētās robežas pārvaldības (IRP) šķērsošanas punkts. Saskaņā ar ekspertu apmeklējuma 2015. gada jūlijā ieteikumiem Kosovas iestādes 2015. gada novembrī atjaunoja izbraukšanas pārbaudes galvenajā robežas/robežlīnijas šķērsošanas punktā ar Albāniju.

Attiecīgajām iestādēm ir pienācīgs personāls satiksmes plūsmas un pasažieru pārvietošanās kontrolei. Tās ir pietiekami aprīkotas, lai veiktu robežuzraudzību, riska analīze tiek izmantota, lai uzraudzītu augsta riska teritorijas, tomēr atklāšana joprojām ir zemā līmenī. Pārtikas un veterinārajai aģentūrai ir piekļuve internetam.

Kosovas Integrētās robežas pārvaldības (IRP) centrs pilnībā darbojas. Tajā strādā darbinieki no visām attiecīgajām iestādēm, un tas atbild par stratēģisko un darbības risku analīzi centrālajā līmenī, informācijas apmaiņu un datu aizsardzību. Vietējā līmenī riska analīze tiek veikta robežšķērsošanas punktos.

Ir uzlabojusies sadarbība ar kaimiņvalstīm. Kosovai būtu jāratificē robežas/robežlīnijas noteikšanas nolīgums ar Melnkalni, pirms Kosovas pilsoņiem tiek piešķirts bezvīzu režīms.

Kosovas sadarbība ar *FRONTEX* ir būtiski uzlabota. Visas attiecīgās iestādes pārzina situāciju ar robežu/robežlīniju saistītu noziegumu jomā, tomēr atklāto un izmeklēto neatbilstīgas migrācijas sekmēšanas, cilvēku tirdzniecības un nelegālas narkotiku tirdzniecības lietu skaits joprojām ir zems.

3. ieteikums

- Lai pilnībā izpildītu prasības robežas/robežlīnijas pārvaldības jomā, Kosovai būtu jāratificē robežas/robežlīnijas noteikšanas nolīgums ar Melnkalni, pirms Kosovas pilsoņiem tiek piešķirts bezvīzu režīms.

4.2. Migrācijas pārvaldība

Kosova ir izpildījusi **visas desmit prasības** migrācijas pārvaldības jomā.

Kosovas tiesību akti migrācijas pārvaldības jomā atbilst ES *acquis*.

Kosovas vīzu informācijas sistēmas (KVIS) izmantošana ir sākta 15 no 30 Kosovas ārvalstu diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām. Pārējās 15 pārstāvniecības, kas nav savienotas ar KVIS, parasti atrodas ES dalībvalstīs vai Šengenas asociētajās valstīs, kurās

vismaz viena konsulārā pārstāvniecība – parasti tā, kas atrodas galvaspilsētā, – jau ir savienota ar šo sistēmu. Tā kā Kosovas diplomātiskā pārstāvniecība pasaulē ir ierobežota, KVIS ir pieejama tikai dažās Amerikas, Āfrikas vai Āzijas galvaspilsētās. Lai nodrošinātu, ka šī sistēma ir pieejama visiem tiem trešo valstu iedzīvotājiem, kuri pieprasa vīzu ieceļošanai Kosovā⁶, Kosovas iestādes ir sākušas izmantot ārējo pakalpojumu sniedzēju ārpakalpojumus vīzu pieteikumu apstrādei, vienlaikus saglabājot kontroli pār vīzu lēmumu pieņemšanu. Šis process būtu jāturpina.

Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu vīzas izsniedz uz Kosovas robežas vienīgi ārkārtas apstākļos⁷.

Kosovas paplašinātais migrācijas profils ir labi izstrādāts. To varētu vēl uzlabot, iekļaujot informāciju par Kosovas diasporu.

Kosova 2014. gadā izsniedza ārvalstniekiem 77 uzturēšanās atļaujas. Tā kā ārvalstnieku integrācija joprojām ir nepilnīga, Kosovai šajā jomā būtu jāizmanto pieredze, ko tā guvusi, vadot savu reintegrācijas programmu.

Kosovā saskaņā ar ES Atgriešanas direktīvu darbojas aizturēšanas centri — pagaidu centrs Prištinas lidostā un pastāvīgais centrs *Vranidoll*. Personām, kas atgriežas, ir atbilstošas procesuālās garantijas un piekļuve pakalpojumiem, kā noteikts Atgriešanas direktīvā. Abos centros būtu jābūt pieejamai skrejlapai, kurā aprakstītas personu, kas atgriežas, procesuālās garantijas.

Dažādās datubāzes tiesībaizsardzības un migrācijas jomā tagad tiek savstarpēji saistītas⁸.

4.3. Patvērums

Kosova ir izpildījusi **sešas no septiņām prasībām** patvēruma jomā.

Kosovas tiesību akti atbilst ES *acquis*, un tai ir nepieciešamā institucionāla struktūra un resursi, lai piedāvātu starptautisko aizsardzību patvēruma meklētājiem.

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja (*UNHCR*) datiem 2013. un 2014. gadā attiecīgi 62 un 98 personas meklējušas patvērumu Kosovā; 2013. gadā alternatīvo aizsardzību saņēma četri pieteikumu iesniedzēji, bet 2014. gadā — viens. Lai gan Rietumbalkānu migrācijas maršruts līdz šim ir gājis garām Kosovai, tai būtu jāizmanto iespējas piešķirt starptautisko aizsardzību tiem, kas to pelnījuši.

Kosova ir palielinājusi sadarbību ar *UNHCR* 2015. gadā, jo īpaši attālās mutiskās tulkošanas jomā. Tā ir sagatavojusi sev tulku sarakstu un noslēgusi nolīgumu ar *UNHCR*, lai izmantotu attālās mutiskās tulkošanas resursus valodās, kuras Kosovas speciālistu grupa neapver.

⁶ Vīzu ieceļošanai Kosovā ir pieprasījuši 88 valstu pilsoņi. ES dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu pilsoņi ir atbrīvoti no vīzas prasības. Trešo valstu pilsoņi, kuriem nepieciešama vīza ieceļošanai Kosovā, var ieceļot Kosovā uz piecpadsmit dienām, ja tiem ir derīga vīza vairākkārtējai ieceļošanai Šengenas zonā. Šie noteikumi attiecas arī uz personām, kurām ir bēgļu un bezvalstnieku ceļošanas dokumenti.

⁷ No 2014. gada oktobra līdz 2015. gada oktobrim Kosovas robežas/robežlīnijas šķērsošanas punktos tika izsniegtas tikai astoņas vīzas.

⁸ Šīs sistēmas ietver: robežu pārvaldības sistēmu (RPS), Kosovas policijas informācijas sistēmu (KPIS), Kosovas vīzu informācijas sistēmu (KVIS), civilstāvokļa aktu reģistrācijas sistēmu (CARS) un lietu pārvaldības sistēmu personām, kas atgriežas, kā arī datubāzi patvēruma un migrācijas jomā.

4. ieteikums

- Lai pilnībā izpildītu prasības patvēruma jomā, Kosovai būtu jāuzrauga patvēruma meklētāju statusa atzīšanas zemā rādītāja iemesli.

5. TEMATISKĀ DAĻA NR. 3: SABIEDRISKĀ KĀRTĪBA UN DROŠĪBA

5.1. Organizētās noziedzības, korupcijas un terorisma novēršana un apkarošana

Kosova ir izpildījusi **divpadsmit no piecpadsmit prasībām** organizētās noziedzības, korupcijas un terorisma apkarošanas jomā.

Asambleja 2015. gada jūnijā pieņēma grozījumus četros galvenajos likumos⁹, kas ir Kosovas krimināltiesību sistēmas pamatā. Ar šiem grozījumiem tika saskaņoti kritēriji tiesnešu iecelšanai un tiesnešu un prokuroru atbrīvošanai no amata, nostiprināta to neatkarība, piešķirot tiem pilnvaras ierosināt savus budžetus. Kosovas Tieslietu padomē (KTP) un Kosovas Prokuratūras padomē (KPP) vakances patlaban tiek aizpildītas¹⁰.

KTP 2015. gada oktobrī pārcēla 3 tiesnešus uz Prištinas pirmā līmeņa tiesas smago noziegumu iztiesāšanas departamentu, palielinot kopējo tiesnešu skaitu līdz 14. Šī pozitīvā attīstības tendence būtu jāturpina visos Kosovas tiesu smago noziegumu iztiesāšanas departamentos. Pirmā līmeņa tiesu smago noziegumu iztiesāšanas departamentu cilvēkresursu, tostarp kvalificētu tiesnešu un palīgdarbinieku ar atbilstošu budžetu, papildu uzlabošanai būtu jāklūst par prioritāti Kosovā.

KTP 2014. gadā pieņēma stratēģiju neizskatīto lietu skaita samazināšanai, kuras mērķis ir līdz 2016. gada beigām izpildīt lielāko daļu nolēmumu administratīvo strīdu lietās¹¹. KTP tagad būtu jānosaka prioritātes ierobežotajiem resursiem tādā veidā, lai tiesneši smago noziegumu iztiesāšanas departamentos ar atbilstošiem palīgdarbiniekiem varētu pievērsties smagas organizētās noziedzības un korupcijas lietu iztiesāšanai.

Kosovas panāktie rezultāti smago organizētās noziedzības un korupcijas lietu iztiesāšanā joprojām ir vāji, daļēji tas izskaidrojams ar spēju problēmām, kas ietekmē tiesu iestādes¹². Lai to novērstu, galvenais prokurors 2015. gada oktobrī iecēla īpašās prokuratūras vadītāja vietas izpildītāju par galveno koordinatoru, lai atlasītu un mērķtiecīgi izskatītu plašu rezonansi guvušās smagas organizētās noziedzības un korupcijas lietas. Tagad Kosovai būtu jāapsver pilnvaru un resursu piešķiršana galvenā koordinatora birojam, lai vadītu daudzdisciplīnu grupas, kurās ietilpst īpašie prokurori, policijas darbinieki, muitas un nodokļu inspektori, veiktu finanšu izmeklēšanu un uzraudzītu tiesiskos pēcpasākumus plašu rezonansi guvušās organizētās noziedzības un korupcijas lietās, tostarp līdzekļu iesaldēšanu un izņemšanu, konfiskācijas rīkojumu izpildi un nelikumīgi iegūtu līdzekļu atgriešanu sabiedrībai.

Kosova strādā, lai izveidotu integrētu lietu pārvaldības sistēmu, kas ļautu sekot lietām, sākot no izlūkdatu vākšanas un izmeklēšanas posma, turpinot ar kriminālvajāšanu un galīgo spriedumu un beidzot ar līdzekļu atgūšanu. Galvenā koordinatora birojam, kas atbildīgs par

⁹ Likums par tiesām, Likums par Kosovas Tieslietu padomi, Likums par Kosovas Prokuratūras padomi, Likums par prokuroriem.

¹⁰ No pieejamās 171 prokurora amata vietas KPP ir aizpildītas 157 vietas. Uzaicinājums par 15 prokuroru nolīgšanu no mazākumtautību grupām pašlaik tiek īstenots.

¹¹ No 102 009 lietām, kuras bija neizskatītas 2011. gada decembrī, Kosovas tiesas paspēja izskatīt 25 275 vecās lietas (jeb gandrīz 25 % neizskatīto lietu) 2014. gadā. Lielākajā daļā no tām bija jāpiemēro spriedumi par komunālo pakalpojumu rēķinu samaksu. KTC plāno turpināt samazināt neizskatīto lietu skaitu līdz 2016. gadam, jo īpaši izmantojot strīdu alternatīvu izšķiršanu.

¹² Prokuratūra izvirzīja ar organizēto noziedzību saistītas apsūdzības 2 lietās 2013. gadā, 8 lietās 2014. gadā un 3 lietās 2015. gada pirmajā pusē. Prokuratūra 2013. gadā izvirzīja apsūdzības 314 korupcijas lietās, 2014. gadā – 444 lietās un 2015. gada pirmajā pusē – 128 lietās. Informācija par galīgajiem spriedumiem šajās lietās nav pieejama.

plašu rezonansi guvušo organizētās noziedzības un korupcijas lietu izskatīšanu, būtu jāīsteno pasākumi, ar kuriem stiprina darbības un IT saiknes starp tiesībaizsardzību un kriminālvajāšanu. Sagatavošanas darbs pašlaik tiek veikts.

Valdības 2014. gada stratēģija nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai ir īstenota, tomēr joprojām ir maz notiesājošu spriedumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Kosova ir panākusi zināmu progresu nelikumīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanā un izņemšanā, bet tikai neliela daļa no šiem līdzekļiem tikuši konfiscēti¹³. Tā kā nav pietiekams skaits konfiskācijas rīkojumu, Izņemto un konfiscēto līdzekļu pārvaldības aģentūrai (AMSCA) ir pienākums neierobežoti pārvaldīt tiesībaizsardzības iestāžu izņemtos līdzekļus. Būtu pilnībā jāizmanto 2013. gada likums par plašākām pilnvarām attiecībā uz līdzekļu konfiskāciju.

Kosova 2015. gadā ir būtiski nostiprinājusi uz izlūkdatiem balstīto policijas darbību, kas būtu jāturpina. Kosovos policijai ir piekļuve dažādām tās darbā nepieciešamajām datubāzēm.

Elektroniskas sodāmības reģistru datubāzes izveides darbs pašlaik tiek veikts, tomēr dati vēl pilnībā jāievada sistēmā.

Publiskā iepirkuma procedūras joprojām ir būtisks korupcijas avots Kosovā. Asambleja 2015. gada 14. decembrī pieņēma grozīto likumu par publisko iepirkumu, ar kuru citu jautājumu starpā izveidoja elektronisko iepirkumu platformu un centās regulēt Publisko iepirkumu regulatīvās komisijas, kas pārvalda publisko iepirkumu Kosovā, un Publisko iepirkumu uzraudzības iestādes (PPRB), kas izvērtē komisijas pieņemtos lēmumus, locekļu statusu. Šiem grozījumiem jāstājas spēkā 2016. gada janvārī. Ņemot vērā apgalvojumus par slepenu norunu starp PPRB un tiesu iestādēm, kā arī apgalvojumus par PPRB vadītāja korupciju, ir svarīgi, lai Kosova ieviestu atbilstošus drošības pasākumus, kas garantētu PPRB darbības neatkarību. Būtu jāievieš stingri integritātes plāni, lai aizsargātu abu struktūru neatkarību.

Korupcijas apkarošanas aģentūra un Valsts korupcijas apkarošanas padome, ko vada Kosovos prezidents, ir palielinājusi sadarbību. Korupcijas apkarošanas aģentūrai ir atbilstoši resursi, un tā turpina pārskatīt līdzekļu deklarācijas un uzrauga interešu konfliktus publiskajā sektorā.

Kosovas likums par politisko partiju finansēšanu tika izmantots 2014. gada priekšvēlēšanu kampaņās. Centrālajai vēlēšanu komisijai (CVK) tagad ir pietiekami daudz darbinieku. Iepriekšējā gada kampaņas laikā visas politiskās partijas iesniedza CVK savus finanšu ziņojumus, tomēr dažām bija jāmaksā soda nauda par ziņojumu novēlotu iesniegšanu.

Kosovas likums par pārtveršanu tika pieņemts 2015. gada maijā. Tajā juridiskā, procesuālā un tehniskā ziņā ir skaidri nošķirta likumīga pārtveršana krimināllietu vajadzībām no Kosovos drošības aizsardzības. Ar šo tiesību akta daļu arī regulē datu saglabāšanu. Šā tiesību akta galvenās daļas īstenošana pašlaik tiek realizēta.

Liecinieku aizsardzība Kosovā tagad darbojas. Policijas Liecinieku aizsardzības direktorātam ir pietiekami daudz darbinieku un atbilstošs budžets. Vairāki pārvietošanas nolīgumi ir noslēgti ar trešām valstīm.

¹³ 2014. gadā EUR 30 miljonu tika iesaldēti vai izņemti, bet tikai EUR 128 000 tika konfiscēti. 2015. gada pirmajā pusē no EUR 16 miljonu vērtiem līdzekļiem, uz kuriem attiecās iesaldēšanas rīkojums vai izņemšana, tika konfiscēti EUR 27 000.

Kosova ir panākusi zināmu progresu nelegālas narkotiku tirdzniecības apkarošanā. Tā 2013. un 2014. gadā aizvien lielākos daudzumos ir izņēmusi marihuānu, heroīnu un kokaīnu. Kosova ir noslēgusi saprašanās memorandu kopumu ar galvenajiem partneriem un dalībniekiem Eiropola vadītajā „Rietumbalkānu maršrutā” un „Kopējā izmeklēšanas grupā Balkānos” nelegālas narkotiku tirdzniecības apkarošanas jomā ar tās starptautiskās tiesībsardzības sadarbības struktūrvienības palīdzību (*ILECU*). Lielākā daļa organizētās noziedzības lietu, ko izmeklējusi policija, ir saistītas ar nelegālu narkotiku tirdzniecību, pat ja galīgo spriedumu skaits ar nelegālu narkotiku tirdzniecību saistītās lietās joprojām ir mazs.

Kosovas reakcija uz cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu ir pieņemama. Policijai ir pietiekams skaits darbinieku, lai izmeklētu ar cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu saistītus noziegumus. Pēc ārkārtējās migrācijas krīzes no Kosovas laikposmā no 2014. gada beigām līdz 2015. gada sākumam Kosova pastiprināja kontroli autobusu pārvadājumu uzņēmumiem, kas parasti veicināja migrantu kontrabandu. Lai gan Rietumbalkānu migrācijas maršruts līdz šim ir gājis garām Kosovai, tā ir nostiprinājusi sadarbību ar Austriju, Serbiju un Ungāriju tiesībsardzības jomā.

Likums par kompensācijām noziedzīgos nodarījumos cietušajiem tiek īstenots, un Kosova ir pastiprinājusi centienus rehabilitēt cietušos un novērst cilvēku tirdzniecību.

Kosova risina ar ieroču nelikumīgu tirdzniecību saistītās problēmas, bet kājnieku ieroču iznīcināšanas apjoms joprojām ir mazs. Lai uzlabotu Kosovas pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību vērsto centienu efektivitāti, tai būtu jāizvirza par prioritāti visu to darbību īstenošana, par kurām panākta vienošanās ES un Eiropas dienvidaustrumu reģiona rīcības plānā pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību.

Kosovas terorisma apkarošanas pasākumi joprojām ir darbojas. Joprojām bažas rada ārvalstu kaujinieki; Kosovas iestādes ir savākušas plašu informāciju par Kosovas kaujiniekiem Sīrijā. Tiek īstenots 2015. gada likums par aizliegumu piedalīties bruņotos konfliktos. Valdība ir ievērojami palielinājusi savs centienus apkarot vardarbīgu ekstrēmismu un radikalizāciju Kosovā, jo īpaši iesaistot islāma līderu atbalstu.

5., 6. un 7. ieteikums

Lai pilnībā izpildītu prasības organizētās noziedzības, korupcijas un terorisma apkarošanas jomā, Kosovai būtu jāveic šādi pasākumi:

- jāpārceļ pietiekams skaits tiesnešu ar atbilstošiem palīgdarbiniekiem uz smago noziegumu iztiesāšanas departamentiem tiesās visā Kosovā;
- jāpanāk stabili rezultāti attiecībā uz izmeklēšanu, galīgajiem tiesu nolēmumiem un konfiskāciju organizētās noziedzības un korupcijas lietās, jo īpaši piešķirot pilnvaras un resursus galvenajam smago organizētās noziedzības un korupcijas lietu koordinatoram, lai vadītu finanšu izmeklēšanas daudzdisciplīnu grupas un uzraudzītu tiesiskos pēcpasākumus šādās lietās;
- jānodrošina Publisko iepirkumu uzraudzības iestādes darbības neatkarība. Būtu jāievieš stingri integritātes plāni, lai aizsargātu šīs iestādes un Publisko iepirkumu regulatīvās komisijas neatkarību.

5.2. Sadarbība tiesībsardzības jomā

Kosova ir izpildījusi **visas vienpadsmit prasības** attiecībā uz sadarbību tiesībsardzības jomā.

Kosova ir noslēgusi 55 saprašanās memorandus par sadarbību tiesībsardzības jomā ar 16 valstīm un Eiropas Savienības tiesiskuma misiju (*EULEX*). Tā ir nosūtījusi septiņus sadarbības koordinatorus tādiem galvenajiem partneriem kā Austrija, Francija, Turcija un Vācija.

Sadarbība tiesībsardzības jomā ir īstenota vai nu uz divpusēja nolīguma pamata, vai saistībā ar Eiropolu, izmantojot *EULEX*, vai saistībā ar Interpolu, izmantojot kontaktpunktu, kas iekļauts Apvienoto Nāciju Organizācijas Pagaidu pārvaldes misijā Kosovā (*UNMIK*). Pēdējie divi arī veicina tiesībsardzības informācijas apmaiņu ar Serbiju.

Attiecības ar Eiropolu, izmantojot *EULEX*, ir būtiski uzlabojušās, tāpat arī sadarbība ar Interpolu, izmantojot kontaktpunktu, kas iekļauts *UNMIK*. Kosova 2015. gada augustā iesniedza pieteikumu par pievienošanos Interpolam.

Kosovas policijai ir piekļuve Eiropas Policijas akadēmijas (*CEPOL*) organizētajiem semināriem.

5.3. Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

Kosova ir izpildījusi **visas septiņas prasības** attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās.

Attiecīgajai iestādei ir pietiekami daudz darbinieku, lai apstrādātu saņemtos un nosūtītos savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumus.

Kosova ir noslēgusi savstarpējās tiesiskās palīdzības nolīgumus ar Beļģiju, bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Horvātiju, Itāliju, Šveici, Turciju un Vāciju. Pašlaik norit sarunas ar Amerikas Savienotajām Valstīm, Melnkalni un Slovēniju. Sadarbība ar Serbiju, izmantojot Eiropas Savienības īpašo pārstāvi (ESĪP), ir būtiski uzlabojusies.

Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās ar ES dalībvalstīm tiek īstenota vai nu uz divpusēju nolīgumu pamata, vai izmantojot ESĪP.

Kosova arī ir izpētījusi turpmākas sadarbības iespējas ar *Eurojust*.

5.4. Datu aizsardzība

Kosova ir izpildījusi **visas trīs prasības** datu aizsardzības jomā.

Likums par personas datu aizsardzību atbilst ES *acquis*, lai gan gaidāmie grozījumi ES datu aizsardzības regulējumā būtu jāintegrē Kosovā tiesiskajā sistēmā. Datu aizsardzības aģentūra ir pieņēmusi sekundāros tiesību aktus par datu drošību.

Ar šo aģentūru tagad notiek regulāra apspriešanās par Asamblejai iesniegtajiem tiesību aktu projektiem — pilnvaras, kuras tā ir izmantojusi, lai ietekmētu vairāku tiesību aktu saturu.

Aģentūra ir arī īstenojusi vairākus izpratnes veidošanas pasākumus, un datu aizsardzības inspektori tagad ir iecelti vietējā līmenī. Aģentūras budžets būtu jāuztur.

6. TEMATISKĀ DAĻA NR. 4: AR PĀRVIETOŠANĀS BRĪVĪBU SAISTĪTĀS PAMATTIESĪBAS

Kosova ir izpildījusi **septiņas no astoņām prasībām** ar pārvietošanās brīvību saistīto pamattiesību jomā.

Pamattiesību regulējums joprojām ir stabils un ir nostiprināts, 2015. gada maijā pieņemot likumu par aizsardzību pret diskrimināciju, likumu par dzimumu līdztiesību un likumu par

ombudu. Likumi tika pieņemti kā viens tiesību aktu kopums (cilvēktiesību tiesību aktu kopums) un stājās spēkā 2015. gada jūnijā.

Likumā par aizsardzību pret diskrimināciju ietverti noteikumi diskriminācijas novēršanai un apkarošanai, iedarbīgas līdztiesības veicināšanai un tāda principa īstenošanai, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret visām personām likuma priekšā. Likums par dzimumu līdztiesību paredz sieviešu tiesību pilnīgu ievērošanu atbilstoši starptautiskajiem standartiem. Ar jauno likumu par ombudu tika uzlabots regulējums par ombuda iestādi, paplašinot ombuda pilnvaras un uzlabojot noteikumus par tā neatkarību un objektivitāti. Lai īstenotu minētos likumus, līdz 2015. gada beigām bija jāpieņem astoņi sekundārie tiesību akti.

Likuma par ombudu īstenošanai jo īpaši nepieciešama iestādes spēju un resursu palielināšana, lai tā varētu pildīt tās paplašinātās pilnvaras. Tai kā valsts galvenajai vienlīdzīgas attieksmes uzraudzības iestādei un valsts preventīvajam mehānismam ir nepieciešams lielāks skaits darbinieku, atbilstošas telpas un atbilstošs budžets, lai pildītu savus jaunus pienākumus. Valdības veiktie sākotnējie pasākumi ir pretrunā jaunā likuma būtībai. Valdībai būtu jāpiešķir atbilstošas telpas ombudam un jānodrošina ombuda pilnīga budžeta neatkarība.

Reģionālo ombudu biroji nodrošina, ka iedzīvotājiem ir pieejama informācija par šo biroju pilnvarām un uzdevumiem.

Valdība ir arī turpinājusi īstenot stratēģiju un rīcības plānu par romu, aškalu un ēģiptiešu kopienu integrāciju. Papildu finansējums tika piešķirts un izlietots vietējā līmenī, lai atbalstītu dažādus pasākumus, kas paredzēti romu, aškalu un ēģiptiešu minoritātēm.

Kriminālkodeksa 147. panta stingra piemērošana neaptvertu visus etnisku apsvērumu motivētos incidentus, jo šis pants neaptver citus nodomus, izņemot noziedzību. Šā panta ekskluzīva izmantošana nozīmētu, ka incidentu reģistrācijā, iespējams, netiktu ņemta vērā to iespējamā etnisko apsvērumu motivācija. Šo nepilnību varētu novērst, izmantojot Kriminālkodeksa 74. panta 2. punkta 12. apakšpunktu, kurā ņemts vērā, vai noziegums ir motivēts ar etniskiem apsvērumiem.

Kosovas policija 2014. gadā reģistrēja 19 lietas ar iespējamu etnisku apsvērumu motivāciju. 2014. gada pēdējā ceturksnī tika ziņots par 26 lietām ar iespējamu etnisku apsvērumu motivāciju. Izsekošanas mehānisms darbojas kopš 2014. gada. Tomēr noziegumu ar iespējamu etnisku apsvērumu motivāciju skaits joprojām nav skaidrs, jo Kosovas policija neapkopo statistikas datus saskaņotā veidā.

Tagad ir ieviesti noteikumi, kas ļauj novērst pašvaldību drošības padomju un pašvaldību asambleju pilnvaru pārklāšanos. Rokasgrāmata padomēm tika publicēta 2015. gada janvārī.

8. ieteikums

- Lai Kosova pilnībā izpildītu pamattiesību prasības, kas saistītas ar pārvietošanās brīvību, tai būtu jānodrošina ombudam atbilstošas telpas un ombuda pilnīga budžeta neatkarība.

7. SECINĀJUMS

Pamatojoties uz Kosovas sniegto informāciju un attiecīgajiem leģislatīviem un politikas dokumentiem, Komisija ir novērtējusi Kosovas veikto vīzu režīma liberalizācijas ceļveža īstenošanu. Šo novērtēšanu papildinājuši novērtēšanas apmeklējumi uz vietas, kurus ar ES dalībvalstu ekspertu palīdzību veikusi Eiropas Komisija.

Kopš dialoga uzsākšanas ar Kosovu par vīzu režīma liberalizāciju 2012. gada janvārī un vīzu režīma liberalizācijas ceļveža iesniegšanas Kosovas varas iestādēm 2012. gada jūnijā

Komisija ir regulāri ziņojusi Padomei un dalībvalstīm, kā arī Eiropas Parlamentam par Kosovas panākto progresu vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteikto prasību izpildē.

Dialogs par vīzu režīma liberalizāciju, kas ir daļa no ES vispārējās Rietumbalkānu politikas, ir norisinājies Stabilizācijas un asociācijas procesa dialoga ietvaros. Kopš 2012. gada Komisija ir organizējusi četras augstākā līmeņa ierēdņu sanāksmes un vairākas tehniskās sanāksmes ekspertu līmenī. Dialogā par vīzu režīma liberalizāciju ietvertu jautājumu virzība ir regulāri apspriesta un par to ir ziņots Stabilizācijas un asociācijas procesa dialoga ietvaros.

Eiropas Savienības Tiesiskuma misijai Kosovā (*EULEX KOSOVO*) atbilstoši tās pilnvarām ir bijusi būtiska loma Kosovas iestāžu uzraudzībā, padomdošanā un konsultēšanā par reformu pieņemšanu un īstenošanu un vīzu ceļvedī noteikto prasību izpildi. Kosovas iestādes arī ir efektīvi sadarbojušās ar *EULEX*, tostarp tās vadības pilnvaru īstenošanā.

Dialogs par vīzu režīmu ar Kosovu ir izrādījies svarīgs un ļoti efektīvs instruments **tālejošu un grūtu reformu veicināšanai tieslietu un iekšlietu jomā** un citās jomās, ietekmējot tādas jomas kā tiesiskums un krimināltiesību reforma. Šie jautājumi arī ir uzraudzīti citās struktūrās, piemēram, Stabilizācijas un asociācijas procesa dialoga Tiesiskuma, brīvības un drošības apakškomitejā.

Progress, ko Kosova panākusi visās jomās, kuras aptvertas vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī, ir stabils un efektīvs. Tas apliecina Kosovas iestāžu ilglaicīgu apņemšanos izvirzīt vīzu ceļveža prasību izpildi par galveno prioritāti.

Komisija jau ir sniegusi divus visaptverošus ziņojumus par Kosovas panākto progresu vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteikto prasību izpildē. Pirmais ziņojums, kas pieņemts 2013. gada februārī, vērsts uz Kosovas tiesību aktu atbilstību ceļveža prasībām. Otrais ziņojums, kas publicēts 2014. gada jūlijā, vērsts uz īstenošanu. Tajā formulēti 52 ieteikumi attiecībā uz vīzu ceļveža četrām tematiskajām daļām, kā arī atpakaļuzņemšanu un reintegrāciju. Tajā norādīts, ka Kosova vīzu režīma liberalizācijas ceļveža prasību īstenošanā ir panākusi labu progresu, tomēr joprojām ir vajadzīgi papildu centieni atbilstoši minētajiem ieteikumiem.

Šajā ziņojumā ietverti astoņi ieteikumi, kas atbilst astoņām vīzu režīma liberalizācijas ceļvedī noteiktajām prasībām, kas nav izpildītas.

Galvenā prioritāte joprojām ir progress, kas jāsasniedz, īstenojot reformas šādās jomās:

- pietiekama skaita tiesnešu ar atbilstošiem palīgdarbiniekiem pārcelšana uz smago noziegumu iztiesāšanas departamentiem tiesās visā Kosovā;
- stabilu rezultātu panākšana attiecībā uz izmeklēšanu, galīgajiem tiesu nolēmumiem un konfiskāciju organizētās noziedzības un korupcijas lietās, jo īpaši piešķirot pilnvaras un resursus galvenajam smago organizētās noziedzības un korupcijas lietu koordinatoram, lai vadītu finanšu izmeklēšanas daudzdisciplīnu grupas un uzraudzītu tiesiskos pēcpasākumus šādās lietās;
- publisko iepirkumu uzraudzības iestādes darbības neatkarības nodrošināšana un stingru integritātes plānu ieviešana, lai aizsargātu šīs iestādes un Publisko iepirkumu regulatīvās komisijas neatkarību;
- apliecinājums tam, ka Kosova ir īstenojusi grozīto sekundāro tiesību aktu par vārda maiņu.

Komisija turpinās uzraudzīt Kosovas panākto progresu pārējo neizpildīto prasību izpildē un notiekošo reformu īstenošanā šādās jomās: robežas/robežlīnijas noteikšanas nolīguma ar

Melnkalni ratificēšana, pirms Kosovas pilsoņiem tiek piešķirts bezvīzu režīms; Reintegrācijas fonda līdzekļu izmaksa, koncentrējoties uz palīdzības piedāvāšanu nodarbinātības jomā, mazo uzņēmumu izveidi, profesionālo apmācību un valodu apmācību bērniem; Kosovas patvēruma meklētāju statusa atzīšanas zemā rādītāja iemeslu uzraudzība; atbilstošu telpu piešķiršana ombudam un ombuda pilnīgas budžeta neatkarības nodrošināšana.

Komisija turpinās aktīvi uzraudzīt, kā Kosova izpilda vīzu ceļveža četrās tematiskajās jomās noteiktās prasības, kā arī reintegrāciju un atpakaļuzņemšanu esošā Stabilizācijas un asociācijas procesa dialoga ietvaros un, ja nepieciešams, izmantojot *ad hoc* uzraudzības mehānismus.

Pamatojoties uz šo novērtējumu un ņemot vērā pastāvīgās uzraudzības un ziņošanas rezultātus, kas veikta kopš dialoga uzsākšanas ar Kosovu par vīzu režīma liberalizāciju 2012. gada janvārī, Komisija uzskata šo ziņojumu par galīgu.

Minētie ieteikumi paliek spēkā; tiklīdz tie tiks īstenoti un, ja būs ieviesti un īstenoti efektīvi pasākumi jaunas migrācijas krīzes novēršanai, Komisija ierosinās priekšlikumu Regulas (EK) Nr. 539/2001 grozīšanai.

Kosovai būtu jāturpina organizēt mērķtiecīgas informācijas kampaņas, kuru mērķis ir izskaidrot tiesības un pienākumus, kas saistīti ar bezvīzu režīmu iecelšanai Šengenas zonā, un noteikumus, kas reglamentē piekļuvi ES darba tirgum. Komisija turpinās uzraudzīt un darīs visu iespējamo, lai atbalstītu Kosovu vīzu ceļveža prasību izpildē.